

Asevientitietokannan metadata

Version 2.4. (päivitetty 19.10.2022)

Tämä tiedosto kuvaa Suomen asevalvontaraportin sivuilta ladattavan tietokannan (saferglobe_arms_exports_dataset_v2-4.xlsx) sisällön.

Metadatan sisältö

1. Asevientitietokannan tarkoitus
2. Viittaaminen tietokantaan
3. Käsitteet
4. Tietokannan välilehdet ja sarakkeiden otsikot
5. Tiedon lähteet
6. Tietokannan tietojen rajoitteet

1. Asevientitietokannan tarkoitus

Tämä metadata tarjoaa tietoa SaferGloben kokoaman asevientitietokannan tarkasteluun ja käyttämiseen. Tietokanta puolestaan on osa SaferGloben verkossa julkaisemaa ja useita kertoja vuodessa päivittyvää Suomen asevalvontaraporttia. Tietokanta on ladattavissa Excel-tiedostona Suomen asevalvontaraportin Avoin data -sivulta kohdasta "Suomen asevientidata 2002 – 2021" osoitteessa <https://saferglobe.fi/armsreport/downloads/?lang=fi>.

Asevalvontaraportin ja tämän tietokannan päämääränä on lisätä Suomen aseviennin läpinäkyvyyttä useammalla tavalla. Ensinnäkin keräämme eri viranomaisilta tietoja luvanvaraisten tuotteiden viennistä. Toiseksi julkaisemme kaikkien viranomaisten vientitiedot yhdessä tietokannassa, jolloin eri viranomaisille jakaantuneista vientitiedoista on mahdollista muodostaa kokonaiskuva. Kolmanneksi tietokannan avulla on mahdollista nähdä aseviennin muutokset, kun viranomaisten eri vuosien raporttien tiedot löytyvät yhdestä paikasta.

SaferGloben asevalvontaraportin pääsivulla <https://saferglobe.fi/armsreport/?lang=fi> vienti on esitetty kartalla maittain ja vuosittain, jaettuna siviiliase- ja sotatuotevientiin. Ladattavissa oleva tietokanta tarjoaa tiedot aseviennistä yksityiskohtaisimmalla saatavissa olevalla tarkkuudella. Toteutuneen viennin lisäksi tietokannassa on mukana sotatuotteiden ja kaksikäyttötuotteiden vientiluvut. Raportin ja tietokannan julkaisemisen taustalla on ajatus siitä, että asekaupan läpinäkyvyys lisää kansainvälistä luottamusta ja ennaltaehkäisee aseellisia konflikteja.

SaferGlobe pyrkii jatkuvasti kehittämään väkivaltaan käytettävien tuotteiden kaupan, logistiikan ja valvonnan tutkimusta. Asevientitietokantaa ja Suomen asevalvontaraporttia lukiessa ja tulkittaessa on hyvä tietää ja ottaa huomioon tässä tekstissä esitetyt tiedot koskevat rajoitteet. Mahdolliset kommentit ja kehitysehdotukset pyydämme ilmoittamaan osoitteeseen armscontrol@saferglobe.fi.

2. Viittaaminen

Pyydämme viittaamaan Suomen asevalvontaraportin ja tietokannan tietoihin seuraavasti:

SaferGlobe (vuosiluku), Suomen asevalvontaraportti. Saatavissa www.armscontrol.saferglobe.fi, vierailtu [päiväys].

3. Käsitteet

Sotatuote (military material)

Tuote, joka on suunniteltu, valmistettu tai myyty nimenomaan sotilaallisiin käyttötarkoituksiin. Tavaroiden ohella sotatuotteet voivat olla ohjelmistoja ja palveluita kuten suunnittelu-, konsultti- tai huoltotyötä. Sotatuotteita eivät ole asevoimien käyttämät kulutustuotteet kuten näkkileipä, kumisaappaat tai tietokoneet. Suomen lainsäädännössä sotatuotteista käytetään termiä ”puolustustarvike”. Tietokannassa ja sen pohjana olevissa puolustusministeriön raporteissa sotatuotteiksi lasketaan Euroopan unionin yhteisessä puolustustarvikeluettelossa (Common Military List of the European Union) mainitut tuotteet, [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XG0406\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XG0406(01)&from=EN).

Siviiliase (civilian arm)

Ampuma-ase, aseosa, patruuna tai patruunan osa, joka on suunniteltu, valmistettu ja myyty nimenomaan kuluttajakäyttöön. Käyttökohteita ovat esimerkiksi metsästys, ampumaurheilu ja muut ammuntharrastukset. Ampuma-aselaissa puhutaan ampuma-aseiden kaupallisesta viennistä. Ampuma-aselaissa myös määritellään, mitä ampuma-aseella ja patruunalla tarkoitetaan, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980001>.

Kaksikäyttötuote (dual use good)

Tuote tai palvelu, joka on tarkoitettu siviilikäyttöön, mutta jolla voidaan edistää yleistä sotilaallista toimintakykyä tai jota voidaan käyttää joukkotuhoukseen valmistamiseen. Kaksikäyttötuotteet on lueteltu Euroopan unionin neuvoston antamassa asetuksessa (EU) 2021/821 (neuvoston asetus kaksikäyttötuotteiden vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta) liitteessä I, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0821&qid=1633678222368&from=FI>.

Vientilupa (export licence)

Vientilupa on lupaviranomaisen myöntämä asiakirja, joka oikeuttaa vientivalvonnan alaisten tuotteiden lailliseen vientiin jostain maasta, tässä tapauksessa Suomesta. Siirtoluvalla tarkoitetaan lupaviranomaisen myöntämää lupaa Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen sisäiseen vientiin. Tarkemmin ottaen sotatuotteiden kohdalla siirtolupa myönnetään Euroopan talousalueelle eli ETA-maihin suuntautuvaan vientiin. Siviiliaseiden ja kaksikäyttötuotteiden kohdalla siirtolupa myönnetään Euroopan unionin maihin suuntautuvaan vientiin. Suomen asevalvontaraportissa käytetään selkeyden vuoksi termiä vientilupa, ellei tarkoituksena ole viitata nimenomaan EU:n sisämarkkinakaupan käytäntöihin. Vientilupa voi oikeuttaa joko sotatuotteiden pysyvään tai väliaikaiseen vientiin. Väliaikaisessa viennissä tuotteet palautuvat luvan voimassaoloaikana takaisin Suomeen. Väliaikainen vienti voi liittyä esimerkiksi tuotekehitykseen, huoltoon, vuokraukseen tai esittelyyn asemessuilla tai hankintaa suunnittelevassa maassa.

4. Tietokannan välilehdet ja sarakkeiden otsikot

Tämä osio kuvaa tietokannasta löytyvät välilehdet ja välilehdillä olevien sarakkeiden otsikot.

Kaikilla välilehdillä olevat sarakkeet	
Year	Toteutunutta vientiä käsittelevissä taulukoissa vuosi, jona vienti Suomesta on tapahtunut. Vientilupia käsittelevissä taulukoissa vuosi, jona vientilupa on myönnetty.
Country of destination	Maa, johon tuote on Suomesta myyty.
Region	Alue, jolla vientimaa sijaitsee. Maailma on jaettu 13 alueeseen, jotka ovat Pohjois-Afrikka, Saharan eteläpuolinen Afrikka, Pohjois-Amerikka, Väli-Amerikka ja Karibia, Etelä-Amerikka, Keski-Aasia, Itä-Aasia, Kaakkois-Aasia, Etelä-Aasia, Euroopan unioni, Muut Euroopan maat, Lähi-itä ja Oseania. Euroopan unionin maat on luokiteltu EU:n nykyisten (vuoden 2022) 27:n jäsenmaan mukaan.

actual_exp_mil_by_product	Sotatuotteiden toteutuneet viennit tuoteluokkakohtaisesti.
Export to international mission(s)	"int"-merkintä "Int mission"-sarakkeessa tarkoittaa, että tuote on viety YK:n tai muiden kansainvälisten järjestöjen rauhanturva- ja humanitaarisen avustustoiminnan käyttöön.
Military List (ML) category number	Viedyn sotatuotteen tyyppi Euroopan unionin puolustustarvikeluettelon mukaisesti. Luettelo löytyy osoitteesta: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XG0406(01)&from=EN . Sarakkeessa on esitetty luokka pääluokkaa kuvaavan numeron tarkkuudella. Luokka on saatu puolustusministeriön ilmoittamista tiedoista, pois luokkien vuosi 2002, jonka osalta puolustusministeriö ei ole ilmoittanut tuotteiden ML-luokkia. Vuoden 2002 osalta SaferGlobe on lisännyt tiedon tuotteen ML-luokasta silloin, kun luokka on ollut määritettävissä tuotteen kuvauksen perusteella.
Military List (ML) category full	Viedyn sotatuotteen luokka niin monen puolustustarvikeluettelon alaluokan tarkkuudella, kuin puolustusministeriö on ilmoittanut luokan. Vuoden 2002 osalta SaferGlobe ei ole pyrkinyt määrittämään tuotteiden alaluokkia.
Military List (ML) category note	Huomioita vuoden 2002 osalta tapauksissa, joissa mahdollisia luokkia on tuotteen kuvauksen perusteella ollut kaksi, mutta näiden välillä luokitusta ei ole ollut mahdollista tehdä.
Definition of material	Viedyn tuotteen kuvaus. Vuosien 2002–2016 osalta tuotteen kuvaus on saatu puolustusministeriön tilastoista. Vuosien 2017–2021 tietojen osalta SaferGlobe on lisännyt tuotteen kuvauksen ML-kategorian perusteella.
Value of export (eur)	Viennin euromääräinen arvo.

actual_exp_mil_by_country	Sotatuotteiden toteutuneet viennit maittain.
Value of exports to international missions (eur)	Niiden sotatuotteiden yhteenlaskettu euromääräinen arvo, jotka on viety maahan YK:n tai muiden kansainvälisten järjestöjen rauhanturva- ja humanitaarisen avustustoiminnan käyttöön.
Value of exp to recipients in the country (eur)	Niiden sotatuotteiden yhteenlaskettu euromääräinen arvo, jotka on viety valtionsisäisten vastaanottajien (esimerkiksi valtion armeijan tai rajavartiolaitoksen tai maassa toimivan yrityksen) käyttöön.
Total value of exports (eur)	Maahan kaikkiaan vietyjen tuotteiden euromääräinen arvo. Sarakkeen arvo on kahden edeltävän sarakkeen summa.
Share of exports to international missions	Sarake ilmaisee, kuinka suuri osuus maahan vietyjen sotatuotteiden arvosta on suuntautunut YK:n tai muiden kansainvälisten järjestöjen käyttöön.
Share of total exports of that year	Sarake ilmaisee, kuinka suuri osuus kaikista Suomesta kyseisenä vuonna viedyistä sotatuotteista vietiin tarkasteltuun maahan.

exp_licences_mil_by_product	Sotatuotteille myönnetyt vientiluvat tuoteluokittain.
Multiple countries of destination	"1" sarakkeessa tarkoittaa, että vientiluvassa on useampia viennin kohdemaita. Määrämaat on lueteltu "Country of destination" -sarakkeessa.
Country note	Huomioita vientimaasta.
Export to international mission(s)	"int"-merkintä "Int mission"- sarakkeessa tarkoittaa, että tuote on viety YK:n tai muiden kansainvälisten järjestöjen rauhanturva- ja humanitaarisen avustustoiminnan käyttöön.
Military List (ML) category number	Vientiluvan saaneen sotatuotteen tyyppi Euroopan unionin puolustustarvikeluettelon mukaisesti. Luettelo löytyy osoitteesta: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XG0406(01)&from=EN . Sarakkeessa on esitetty luokka pääluokkaa kuvaavan numeron tarkkuudella. Luokka on saatu puolustusministeriön tilastoista. Tapauksissa, joissa yhdellä vientiluvalla on useampaan tuoteluokkaan kuuluvia tuotteita, eri tuoteluokkiin kuuluvat tuotteet ovat joissain tapauksissa taulukossa omilla riveillään. Toisissa tapauksissa molempiin tuoteluokkiin kuuluvat tuotteet ovat samalla rivillä ja molemmat ML-luokat on tällöin mainittu samalla rivillä. Näissä tapauksissa on merkintä sarakkeessa "Several Military List (ML) categories".
Military List (ML) category full	Vientiluvan saaneen sotatuotteen luokka niin monen puolustustarvikeluettelon alaluokan tarkkuudella, kuin puolustusministeriö on ilmoittanut luokan.

Several Military List (ML) categories	"1" sarakkeessa tarkoittaa, että vientilupa käsittää useampaan puolustustarvikeluettelon pääluokkaan kuuluvia tuotteita, esimerkiksi luokkiin ML3 ja ML8. Mikäli luvassa on kahteen eri alaluokkaan kuuluvia tuotteita, joiden pääluokka on sama, esimerkiksi ML13c ja ML13d, sarakkeessa ei ole merkintää.
Definition of material	SaferGlobe on lisännyt tuotteen kuvauksen ML-luokan perusteella. Tuotteen kuvaus on lisätty ainoastaan pääluokkaa kuvaavan numeron perusteella, joten tapauksissa, jossa ML-luokka on annettu tätä tarkemmin sarakkeessa Military List (ML) category full, tuotteen yksityiskohtaisempi kuvaus on löydettävissä Euroopan unionin puolustustarvikeluettelosta.
CL category	Vuoden 2002 raportissa käytössä olleen luokituksen mukaiset tuoteluokat.
Number of licences	Myönnettyjen vientilupien lukumäärä.
Total amount (kg/m/pcs)	Vientiluvassa myönnettyjen tuotteiden määrä. Määrä on ilmaistu pääsääntöisesti joko kappalemäärinä tai painoyksiköissä. On huomattava, että soluissa olevien lukujen yhteenlasku ei taulukkolaskelmaohjelmilla tuota oikeita tuloksia, koska joillain kentillä on ilmoitettu kaksi eri määrää, esimerkiksi "739 360 + 700 000", jotka viittaavat kahteen eri yksikköön: "pcs + kg".
Unit	Edellisessä solussa olevan määrän yksikkö.
Value of licenses (eur)	Vientilupien euromääräinen arvo. Tuoteluokakohtaiset vientilupien arvot ovat saatavilla ainoastaan vuosilta 2009 ja 2018-2021.

exp_licences_mil_by_country	Sotatuotteille myönnetyt vientiluvat maittain.
Multiple countries of destination	"1" sarakkeessa tarkoittaa, että vientiluvassa on useampia viennin kohteita. Määrämaat on lueteltu "Country of destination" -sarakkeessa.
Country note	Huomioita vientimaasta.
Export to international mission(s)	"Int all" sarakkeessa tarkoittaa, että kaikki kyseisenä vuonna kyseiseen maahan myönnetyt vientiluvat on myönnetty YK:n tai muiden kansainvälisten järjestöjen rauhanturva- ja humanitaarisen avustustoiminnan käyttöön. "Int partly" sarakkeessa tarkoittaa, että osa maahan myönnettyistä vientiluvista on myönnetty kansainvälisten järjestöjen käyttöön.
Total value of licences (eur)	Kaikkien maahan myönnettyjen vientilupien yhteenlaskettu euromääräinen arvo

actual_exp_civ	Siviiliaseiden toteutuneet viennit maittain ja tuoteluokittain.
Years country is included in the data	Sarakkeessa oleva vuosiluku kertoo, minä vuosina kukin maa on mukana tietokannassa. Data alkaa vuodesta 2002, joten mikään maa ei ole mukana ennen tätä. Esimerkiksi Jugoslavia on mukana vain vuoteen 2003 asti, jolloin valtio hajosi lopullisesti.
Total value of exports (eur)	Kaikkien maahan vietyjen siviiliaseiden yhteenlaskettu arvo.
Sarakkeissa F-Q on esitetty viennit Tullin CN-luokituksen (Combined Nomenclature) mukaisesti. Ylimmällä rivillä on CN-luokan tunnus sekä suluisissa tieto, minä vuosina kyseinen CN-luokka on ollut käytössä. Seuraavilla riveillä on luokan kuvaus englanniksi ja suomeksi.	

exp_licences_dual-use	Kaksikäyttötuotteille myönnetyt vientiluvat luvittain.
Date	Luvan myöntämisen päivämäärä. On huomioitava, että luvan myöntämisen päivämäärä ei välttämättä ajoitu Year-sarakkeessa kerrottuun vuoteen. Year-sarakkeessa on kerrottu vuosi, jona lupa alun perin on myönnetty. Mikäli lupaan on tullut myöntämisen jälkeen muutoshakemus tai useampia muutoshakemuksia, Date-sarakkeessa näkyy päivämäärä, jona muutokset on hyväksytty. Tiedot kuvaavat hetkeä, jolloin SaferGlobe on saanut tiedot ulkoministeriöstä. Jos lupaan on hyväksytty muutoksia tämän jälkeen, nämä eivät näy tilastossa.
Type of licence	Luvat ovat tyypiltään yksittäislupia (individual licence) tai koontilupia (global licence). Koontiluvissa määrämaat ovat seurausta vastaanottajista. Koontiluvalla on määriteltä ne vastaanottajat, yleensä yritykset, joille luvalla mainittuja tuotteita saa viedä. Määrämaat ovat näiden vastaanottajatahojen sijaintimaat.

Export control classification	<p>Vientivalvontaluokitus viittaa Euroopan unionin neuvoston antamaan asetukseen (EU) 2021/821, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0821&qid=1633678222368&from=FI joka koskee kaksikäyttötuotteiden vientiä ja sisältää luettelon kaksikäyttötuotteista.</p> <p>Tämän lisäksi Iranin kohdalla viennin luvanvaraisuutta säätelee Euroopan unionin asetus (EU) 2015/1861 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R1861&from=EN ja tuoteluokitukset viittaavat tähän asetukseen. Venäjän kohdalla kaksikäyttötuotteiden vientiä on rajoitettu Venäjä-pakotteilla, tällöin vientivalvontaluokituksessa on kirjattuna "RU". Euroopan Unioni on säätänyt Venäjään kohdistuvista pakotteista neuvoston asetuksella (EU) 833/2014 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0833&from=EN.</p> <p>"CA" vientivalvontaluokituksena viittaa ns. Catch all - päätökseen, eli vientiin, joka on vientivalvonnan alaista perustuen asetuksen ((EU) 2021/821 4. artiklaan. Tällaisella päätöksellä tuoteluetteloon kuulumaton tuote on asetettu valvonnanalaiseksi viennissä yhteen tai useampaan määrämaahan.</p> <p>Viivan "-" merkitys vientivalvontaluokituksena ei ole yksiselitteinen. Viiva saattaa viitata Catch all - päätökseen, mutta vuonna 2018 voimassa olevan ulkoministeriön ohjeistuksen mukaan Catch all - päätökset tulisi luokitella "CA"-merkinnällä. Viiva "-" voi kuvata puuttuvaa tietoa vientivalvontaluokasta tai olla virheellinen merkintä.</p>
Description of material	Materiaalin kuvaus ulkoministeriöltä saadun tiedon perusteella.
Exporter	Vientiluvan saaja
Business ID of the exporter	Vientiluvan saaneen yrityksen Y-tunnus
Identification number of the licence	Luvan numero on ulkoministeriön antama luvan yksilöivä tunniste.

5. Tietolähteet

Tuodessaan tiedot omaan tietokantaansa SaferGlobe on tehnyt tietoihin korjauksia, kun esimerkiksi tuotteiden kuvauksissa tai maiden nimissä on ollut ilmeisiä kirjoitusvirheitä tai niiden kirjoitusasuissa on ollut eroavaisuuksia eri vuosien välillä.

"N/A" tietokannassa kertoo, että kyseistä tietoa ei ole saatavilla.

Sotatuotteet

SaferGlobe on saanut tiedot sotatuotteiden vientiluvista ja toteutuneesta viennistä sotatuotteista vastaavan vientilupaviranomaisen eli puolustusministeriön julkaisemista raporteista. Raportit ovat ladattavissa osoitteesta https://www.defmin.fi/luvat_ja_asiointi/vienti-ja_siirtoluvat/tilastot#b2e66c68.

Tiedot sotatuotteille myönnettyistä vientiluvista perustuvat puolustusministeriöstä saatuihin vientilupiin ja puolustusministeriön kokoamaan raporttiin. Tiedot toteutuneesta viennistä on saatu puolustusministeriön raportista. Ministeriö saa tiedot toteutuneesta viennistä eli vientiluvan käytöstä viejäyrityksiltä.

Siviiliaseet

SaferGlobe on saanut tiedot siviiliaseiden toteutuneesta viennistä Tullin Uljas-ulkomaankauppatietojen jakelujärjestelmästä osoitteesta <https://uljas.tulli.fi/v3rti/>. SaferGlobe on hakenut tiedot järjestelmästä CN-luokituksen (Combined Nomenclature) 6-numerotasolla. Tullin tiedot perustuvat yritysten tullille antamiin ilmoituksiin vienneistä. Tarkempia tietoja tullin tilastojen laadintaprosessista löytyy Tilastointiperiaatteiden käsikirjasta, joka on saatavilla osoitteessa <https://tulli.fi/tilastot/tilastointiperiaatteiden-kasikirja>.

Kaksikäyttötuotteet

SaferGlobe on saanut tiedot kaksikäyttötuotteille myönnettyistä vientiluvista julkisuuslain mukaisella tietopyynnöllä ulkoministeriöstä, joka myöntää kaksikäyttötuotteiden vientiluvat.

6. Tietokannan tietojen rajoitteet

Tietokannan tiedoissa on kolmenlaisia rajoitteita: (1) kaikkia asevientiä koskevia tietoja ei ole saatavilla johtuen joko salassapidosta tai siitä, että tilastoja ei ole olemassa, (2) kaikkia SaferGloben saamia tietoja ei toistaiseksi ole lisätty tietokantaan, koska niiden lisääminen edellyttäisi huomattavaa määrää työtä ja tietojen manuaalista käsittelyä ja (3) tietokannassa olevia tietoja tarkasteltaessa on hyvä huomioida se, mitä johtopäätöksiä tiedoista voi ja ei voi tehdä.

Yleiset tietoja koskevat rajoitteet ja huomiot

Aseiden käyttöalue

Kun viedyn tuotteen loppukäyttäjänä on valtion asevoimat, se päättää itsenäisesti, missä käyttää hankkimiaan tuotteita. Useilla valtiolla on sotilaallista toimintaa omien rajojensa ulkopuolella. Esimerkiksi Jemenin sotaan osallistuvan Saudi-Arabian johtaman liittouman valtiot voivat käyttää hankkimiaan tuotteita sotatoimissa Jemenissä.

Sekä ostajana olevat viranomaiset, että yritykset voivat myydä tuotteita eteenpäin käytettäväksi kolmansissa valtioissa. Jälleenvientiin tarvitaan lupa Suomen viranomaisilta. Mikäli lupaa ei haeta, tuote on siirtynyt laittomille markkinoille, ja laillisesta aseesta on tullut laitton.

Koska kaikki tilastot perustuvat viranomaisille ilmoitettuihin tietoihin, mukana ei ole yritysten tai yksityisten ihmisten laittomasti Suomesta viemiä tuotteita. Laiton vienti voi joko johtua viejän tietämättömyydestä tai olla tarkoituksellista. Verrattuna tilastoissa olevaan lailliseen vientiin, laittoman asekaupan voidaan olettaa olevan Suomessa kokonaisarvoltaan vähäistä.

Vientiluvista vain osa toteutuu

Myönnetty vientilupa ei välttämättä tarkoita, että luvan saanut vienti toteutuisi. Viejä voi viedä luvan saaneen määrän tuotteita joko kokonaisuudessaan tai osittain. Vientiluvan saanut vienti voi myös jäädä kokokaan toteutumatta, jos suunniteltua asekauppaa ei tapahdukaan. Vuosina 2002–2017 Suomessa myönnettiin sotatuotteille vientilupia noin 2,7 miljardin euron arvosta, samoina vuosina sotatuotteita vietiin noin 1,6 miljardin euron arvosta. Näin ollen toteutuneen viennin osuus oli euromääräisesti noin 60 % myönnettyjen vientilupien arvosta. Vientiluvat ovat usein voimassa useamman vuoden, joten yhtenä vuonna voi toteutua vientiä useana eri vuosina myönnettyillä luvilla.

Asevientä on osa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa

Päätökset asevientilupien myöntämisestä ovat osa Suomen ulko-, turvallisuus- ja kauppapolitiikkaa. Vaikka vientilupa ei toteutuisi, vientiluvan myöntäminen kertoo Suomen asevientipolitiikasta, eli siitä, millaisen asekaupan katsotaan olevan Suomessa hyväksyttävää. Poliittisen vastuun arvioiminen asekaupassa ei aina ole helppoa. Kun arvioidaan poliitikkojen ja viranomaisten toimintaa asevientipäätöksissä, viennin toteutumishetken lisäksi on arvioitava vientiluvan myöntämishetkellä vallinneita olosuhteita. Joissain tilanteissa voi olla perusteltua huomioida sekin, että ennen vientiluvan myöntämistä Suomi on saattanut antaa vievälle yritykselle luvan esittelyvientiin tai myönteisen ennakkolausunnon luvasta.

Tietynä aikana tapahtuvat viennit tai muutokset viennissä eivät välttämättä johdu samaan aikaan vallassa olevista poliitikoista. Se, että asevientilupa johonkin maahan myönnetään, tarkoittaa sitä, että viennin kohdemaassa on ollut kysyntää kyseisille tuotteille, että suomalaisella yrityksellä on ollut halua myydä kyseiseen maahan ja että Suomi on arvioinut maan hyväksyttäväksi vientikohteeksi. Toisin sanoen, jos Suomen asevientä saa uusia kohdemaita tai vienti jonnekin loppuu, se ei välttämättä tarkoita muutosta Suomen asevientilinjauksissa, vaan kyse voi olla myös suomalaisten yritysten vientiponnisteluista ja tuotteiden lisääntyneestä tai vähentyneestä kysynnästä.

Poliittisen vastuun arvioimista vaikeuttaa myös se, että vientiluvan myöntämisen ja viennin välillä kuluu aikaa, jona esimerkiksi hallitus on voinut vaihtua. Myös kaupan valmistelu voi kestää pisimmillään vuosikymmenen. Mikäli Suomi on hyväksynyt jonkin viennin valmistelun ja suomalainen yritys vuosia myöhemmin saa tilauksen, poliitikot ja virkamiehet voivat kokea painetta vientiluvan myöntämiseen, vaikka tilanne määrämaassa olisi muuttunut. Aseiden elinkaaret ovat vuosikymmenten mittaisia. Vaikka aseiden jälleenvientiä säädellään, aseet voivat vaihtaa omistajaa useamman kerran elinkaarensa aikana. Kun suomalainen ase löytyy käytöstä konfliktialueelta, voi olla epäselvää, kuka aseelle alun perin on myöntänyt vientiluvan. Useissa tilanteissa epäselvää voi olla sekin, milloin aseet on viety Suomesta ja mitä kautta ne on konfliktialueelle kuljetettu.

Sotatuotteiden vientitietoja koskevat rajoitteet ja huomiot

Puolustusministeriön tilastoissa on mukana suomalaisten sotatuoteteollisuuden yritysten saamat vientiluvat ja näiden yritysten viemät tuotteet. Mukana ei ole vientejä, joissa tuotteet on viety Suomesta väliaikaisesti ja ne palautuvat myöhemmin takaisin Suomeen. Tällaisia vientejä ovat esimerkiksi sotatuotteiden vienti alan messuille tai esiteltäväksi mahdolliselle ostajalle, jos tuotteet ovat sen jälkeen palautuneet takaisin Suomeen. Puolustusvoimien ulkomaille myymä kalusto on myös kaupallista vientiä ja on siten mukana näissä tilastoissa.

Puolustusministeriöstä on saatavissa tietopyynnöllä sotatuotteita koskevat yksittäiset vientilupapäätökset. Niistä käyvät ilmi muun muassa vientiluvan saanut yritys, tuote, kappalemäärä, lupapäätöksen päivämäärä ja luvan viimeinen voimassaolopäivä. Vuoden 2016 loppuun asti yksittäiset vientiluvat on saatavilla paperiasiakirjoina tai paperiasiakirjoista

skannattuina pdf-tiedostoina. Vuoden 2017 alusta yksittäiset vientiluvat ovat saatavilla pdf-tiedostoina tai Excel-taulukkona.

Loppukäyttäjämää ja kaupassa mukana olevat muut maat

Sotatuoteviennin taloudellisia vaikutuksia ja osallisena olevia maita arvioitaessa on huomattava, että tuotteet voidaan viedä yhteen maahan koottaviksi, ja käyttää kolmannessa maassa. Tietokannassa olevat määrämaat ovat tuotteiden loppukäyttäjämaita tai tuotteiden kokoonpanomaita. Kokoonpanomaa saattaa olla määrämaana, mikäli Suomesta viedään sotatuote, joka asennetaan jossain toisessa maassa osaksi toista sotatuotetta. Esimerkki tilanteesta, jossa loppukäyttäjämää ja kokoonpanomaa ovat eri, on Suomesta Kanadaan viedyt kranaatinheittimet. Ne asennettiin panssariajoneuvoihin Kanadassa (kokoonpanomaa) ja vietiin sen jälkeen Saudi-Arabiaan (loppukäyttäjämää). Toinen esimerkki ovat Suomesta Israeliin (kokoonpanomaa) viedyt etäisyysmittarit, jotka on Israelissa asennettu miehittämättömiin lennokkeihin, jonka jälkeen tuotteet on viety Meksikoon (loppukäyttäjämää).

Vuosittaiset vaihtelut euromääräisessä viennissä voivat olla suuria

Joidenkin tuotteiden, kuten panssariajoneuvojen, kappalehinnat ovat huomattavan korkeita verrattuina joihinkin muihin tuotteisiin, esimerkiksi patruunoihin ja kivääreihin. Näin ollen, kun merkittävä panssariajoneuvojen toimitus osuu yhdelle vuodelle, tämä näkyy huomattavana piikkinä viennin euromääräisessä arvossa. Sotatuoteviennin kehitystä arvioidessa on siksi perusteltua tarkastella useamman vuoden vientiä. Vientilupa voidaan myös käyttää usean vuoden aikana.

Vuoden 2002 osalta ei ole saatavilla tietoja viennistä YK:n ja muiden kansainvälisten järjestöjen rauhanturva- ja humanitaarisen avustustoiminnan käyttöön.

Siviiliaseiden vientitietoja koskevat rajoitteet ja huomiot

Siviiliaseiden viejien tulee ilmoittaa tiedot vietävästä materiaalista vientiluvista vastaavalle poliisihallitukselle ennen vientiä. Ilmoitus tehdään paperilla. Poliisihallitus on kertonut, että toteutuneen viennin tilastointi poliisihallituksen nykyisillä resursseilla on mahdotonta. Tästä syystä SaferGloben tiedot toteutuneesta siviiliaseviennistä perustuvat tullin tietoihin. Tarkempia tietoja tullin tilastojen virhelähteistä löytyy Tilastointiperiaatteiden käsikirjasta, joka on saatavilla osoitteessa <https://tulli.fi/tilastot/tilastointiperiaatteiden-kasikirja>.

Tietokannassa ei ole tietoja siviiliaseiden vientiluvista. SaferGlobe on vuosittain pyytänyt tietopyynnöllä tilaston siviiliaseiden vientiluvista poliisihallitukselta. Poliisihallitus ei resurssien puutteeseen vedoten ole kyennyt toimittamaan SaferGloben pyytämiä vientilupatilastoja. SaferGloben poliisihallitukselta saamien tietojen vaihtelevuuden ja hajanaisuuden vuoksi SaferGlobe ei ole voinut koota saamistaan tiedoista kokonaisuutta, jossa eri vuosien vertaileminen olisi mahdollista.

Kolme järjestöä, Amnesty Internationalin Suomen osasto, Suomen Sadankomitea ja Rauhanliitto, pyysi vuonna 2013 poliisihallituksesta siviiliaseiden vientilupia ja poliisihallituksen kieltäytyttyä toimittamista niitä, järjestöt valittivat asiasta hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus vahvisti vientilupien olevan salaisia ampuma-aselain mukaisesti. Suomen siviiliaseviennissä on kuitenkin vientilupajärjestelmästä johtuen mukana myös aseita ja ammuksia, joita myydään eri maiden asevoimille ja muille viranomaisille.

Kaksikäyttötutteen vientitietoja koskevat rajoitteet ja huomiot

Tietokannassa ei ole lainkaan tietoja kaksikäyttötutteen toteutuneesta viennistä. Tietoja kaksikäyttötutteen toteutuneesta viennistä ei ole saatavissa ulkomaankauppatietojen Uljas-jakelujärjestelmästä, koska samoissa tulliluokissa on kaksikäyttötutteen lisäksi sellaisia tuotteita, joihin ei kohdistu vientivalvontarajoituksia.

Tietokannassa on tiedot kaksikäyttötuotteiden vientiluvista. Kaksikäyttötuotteiden viennille pitää hakea vientilupa, kun vienti suuntautuu Euroopan unionin ulkopuolelle. Kaksikäyttötuotteiden vienti Euroopan unionin maasta toiseen (eli kaksikäyttötuotteiden siirto) tarvitsee luvan vain joidenkin kaksikäyttötuotteiden kohdalla, nämä tuotteet on lueteltu Euroopan unionin neuvoston asetuksen 2021/821 liitteessä IV <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0821&qid=1633678222368&from=FI>. Ulkoministeriöstä saaduissa tiedoissa ja SaferGloben tietokannassa ei ole eritelty pysyviin ja väliaikaisiin vienteihin liittyviä lupia. Tiedoissa voi olla mukana aiempiin vienteihin liittyviä vientilupia, kun kyse on esimerkiksi päivityksistä, varaosista tai huollosta palautuksista. Joidenkin vanhempien vientilupien kohdalla tieto vientivalvontaluokituksesta ei ole teknisistä syistä johtuen tullut mukaan SaferGloben ulkoministeriöstä saamiin tietoihin.